

نقش کیفیت فضاهای باز شهری در تعاملات اجتماعی با مقایسه موردی میدان عتیق و نقش جهان در اصفهان

سمیه کشاورز فضل^۱، ساناز منجری^۲

۱- کارشناسی ارشد طراحی شهری (Ayda7keshavarz@gmail.com)

۲- کارشناسی ارشد طراحی شهری (s.monjezy93@gmail.com)

چکیده

یکی از مهم ترین دغدغه های طراحان امروز در خلق عرصه ها و فضاهای عمومی، رسیدن به نوعی فضای موفق است که بتواند تعادلی میان فضاهای شهری و بستر طبیعی به وجود آورد و منظری اجتماعی و خودکفا ایجاد کند. موضوع کیفیت فضاهای عمومی یکی از نقاط تمرکز پژوهش های اخیر طراحی شهری بوده و تلاش در جهت ایجاد فضای عمومی شهری که رضایت شهروندان در وجوه مختلف را جلب کند به عنوان یکی از راهبردهای اصلی پروژه های طراحی شهری مطرح شده است. هر محیط شهری فضایی است مادی با ابعاد اجتماعی و روان شناختی اش، مکانی است برای جریان یافتن زندگی روزمره و بستری است برای تجارب متنوع و به یاد ماندنی. این پژوهش به دنبال ارائه معیارهای کیفیت فضاهای شهری است، تا از این رهگذر زمینه تبدیل فضاهای آشفته امروزی به فضاهای موفق و با کیفیات پدیدار گردد. بدین منظور پس از مرور ادبیات مرتبط با مفهوم فضای شهری و استخراج فاکتورهای تعریف کننده آن، بررسی معیارها و اصول کلی فضای شهری از دیدگاه اندیشمندان مختلف و راهکارهای رسیدن به درجات قابل قبولی از کیفیت فضای شهری ارائه گردیده است و در نتیجه به بررسی و نحوه تاثیرگذاری آن ها در گزینش فضایی به نام فضای شهری برای ایجاد تعاملات اجتماعی در محدوده مطالعاتی میدان عتیق و میدان نقش جهان با بررسی معیارهای مطلوبیت PPS در اصفهان پرداخته که شامل چهار معیار دسترسی، آسایش و تصویر ذهنی، اجتماع پذیری و کاربری است تا مفهوم فضای شهری را در یک عرصه معین تبیین کند و درجه ای قابل قبول از کیفیت فضایی را به استفاده کنندگان عرضه بدارد که محدوده مورد نظر جمعیتی معادل ۱۱۱۹۶۴ نفر دارد، در جهت تحقق این امر به کمک فرمول کوکران ۱۹۱ نفر به عنوان جامعه نمونه شامل ۱۱۳ مرد و ۷۸ زن انتخاب شده و پرسشنامه هایی در میان شهروندان در زمینه کیفیت فضاهای مزبور توزیع گردید. اطلاعات گردآوری شده از طریق نرم افزار SPSS تحلیل شده اند. میدان نقش جهان، دارای امتیاز بالا در معیارهای دسترسی و آسایش و تصویر ذهنی است و میدان عتیق دارای امتیاز بالا در معیارهای اجتماع پذیری و کاربری ها است و در نتیجه میدان نقش جهان با دارا بودن ابعاد خاطره انگیزی، شرایط کالبدی فیزیکی مناسب و ابعاد تاریخی دارای تعاملات اجتماعی بیشتری نسبت به میدان نقش عتیق است، که میتوان با حفظ نقاط قوت میدان عتیق و تقویت ابعاد دسترسی و تامین آسایش و تجهیز مبلمان شهری در ارتقای کیفیت آن کوشید.

واژگان کلیدی: فضاهای شهری، تعاملات اجتماعی، کیفیت فضا، میدان عتیق، میدان نقش جهان

مقدمه

هنگامی که سخن از شهر به میان می آید، در واقع صحبت از مکانی است که بالاترین حد از تمرکز قدرت و فرهنگ یک اجتماع را در خود جای داده است؛ مکان تبلور وسیع ترین شبکه های اجتماعی، جایی که تعلق به آن و اهل آن بودن، نوعی هویت شناختی